

ביאורים לפרקי אבות

יג רבי יהודה אומר: הוי זהיר בתלמוד, ששנגנת תלמוד
עולה זדון. רבי שמעון אומר: שלשה כתרים הן
כתר תורה, וכתר בהנה, וכתר מלכות, וכתר שם טוב
עולה על גביהן:

~ פירוש ר"ע מברסגורא ~

אימתו עליך: וכתר שם טוב. מי שיש בידו מעשים טובים ושמועתו טובה מקמת מעשיו, לא מצינו לו כתר בתורה שיהיו חבבים לנהוג בו כבוד, והוא עולה על גבי כן, שכל השלשה כתרים צריכים לו. שאם תלמיד חכם הוא וסני שומעניה, שרי לבויה. ואם בהן גדול הוא, אמרינן ביומא (דף ע"א) ייתון בני עממא לשלם דעבדין עבדי אהרן, ולא ייתון בני אהרן לשלם דלא עבדין עבדי אהרן. ואם מלך הוא, התיב (שמות כב) ונשיא בעמך לא תאר, בעושה מעשה עמך:

הוי זהיר בתלמוד. שיהא תלמודך בדרך ובהלכה: ששנגנת תלמוד עולה זדון. אם תטעה בהוראה מתוך שלא דקדקת בתלמודך ותבא להתיר את האסור, הקדוש ברוך הוא מעלה על ירך באלו עשית מזיד (6): שלשה כתרים הם. הכתובים בתורה, שחייבה התורה לנהוג בהם כבוד: כתר תורה. כתיב ביה (ויקרא יט) והדרת פני זקן, זה שקנה חכמה: כתר הנה. כתיב ביה (שם כ"א) וקדשתו קדוש יהיה לך: כתר מלכות. כתיב ביה (דברים י"ז) שום תשים עליך מלך, שתהא

~ עיקר תוספות יו"ט ~

עולה זדון לרב שמלמד אותו. ריטב"א:

(6) בתלמוד. יש גורסין בתלמיד. והכנה להזהיר שלמד לתלמיד כראוי, ששנגנת התלמיד בהוראתו

~ משיחת ש"פ נשא ה'תנש"א ~

„פרקי אבות הם חלק מתורה שבע"פ שלימודה צריך להיות בהבנה והשגה דוקא, ולכן אין להסתפק באמירת פרקי אבות, אלא צריכים ללמודם בעיון, כראוי בתורה שבע"פ. אלא שמכיון ש,איני מבקש . . . אלא לפי כחן, לא תובעים מכא"א שילמד בעיון את כל המשניות דכל פרק בכל שבת ושבת, מכיון שמסתמא ענין זה יקשה להביאו לידי פועל: אבל עכ"פ משנה אחת בכל פרק, יש ללמוד בעיון כדבעי, והיינו שנוסף לאמירת המשניות בנוסח דאדמו"ר הזקן המודפס בסידור (ששם לא נדפסו המפרשים), יחזיק לידו ג"כ ספר משניות עם מפרשי המשנה, עכ"פ ספרי המשניות עם עיקר תוספות יו"ט ופירוש רבי עובדי' מברסגורא (המפרשים היסודיים), וילמד מתוכם עכ"פ משנה אחת עם המפרשים (שהם התורה שבע"פ בתורה שבע"פ גופא).

האמור שייך במיוחד לתלמידי התמימים, שזהו עיקר ענינם – לימוד התורה בפירושי, בהבנה והשגה, ואדרבה: הסדר אצלם הוא הפוך – בתחילה לימוד לעיון, ואח"כ אמירה סתם.

(בלתי מוגה – דברי משיח ח"ד ע' 130)

רבי אומר . . .

ביאור מתורת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שיל"ז

יג) שלשה כתרים הן

השאלות במשנתנו: א. „שלשה כתרים הם” – מנינא למה לי. ב. כיצד אפשר להבין ״רשב״, שהיתה תורתו אומנתו, יאמר שכתר שם טוב נעלית מכתר תורה. והביאור:

שלשה כתרים הן – על האדם לדעת שישנם שלשה דברים – אלקות, נשמות ועולמות (או בדרגה נעלית יותר) ישראל, אורייתא וקוב״ה, ותפקידו לחבר ולאחד אותם.

וענין זה שייך במיוחד לבעל המאמר – רשב״:

„שמעון” הוא מלשון שמיעה. ההבדל בין שמיעה לראי’ הוא: כשאדם שומע אודות ענין מסויים אין הדבר מתאמת אצלו בחזק, ויתכן שאמונתו בדבר תיחלש או אפילו תתבטל על ידי גורמים שונים. ואילו כשאדם רואה דבר במו עיניו, הרי זה מתאמת אצלו באופן שאי אפשר לאף אחד בעולם להחלישו.

נמצא, שלגבי אדם שהוא בדרגת „ראי״ קיימים שני דברים בלבד – אלקות ונשמות. ואילו הענין השלישי – עולמות – אינו „קיים” אצלו, שהרי הענין של ביטול העולמות ו„אין עוד מלבדו” מושג ומורגש אצלו בבחינת ראי’ ממש. רק באדם שהוא בדרגת „שמיעה”, היינו שהענין מובן אצלו אך אינו מורגש, ישנם שלשה דברים – הוא אמנם יודע ומבין ש„אין עוד מלבדו”, אך בהרגשתו קיים עולם ומלואו.

[זהו גם מה ששנינו בפרק ראשון: „שמעון הצדיק כו’ אומר: על שלשה דברים

העולם עומד”, וכן בסוף הפרק „רבן שמעון בן גמליאל אומר: על שלשה דברים העולם קיים”].

וכתר שם טוב עולה על גביהן – בענין ה„שם” ישנם שני קצוות מנוגדים. מצד אחד – השם קשור לעצם האדם (שלכן אפשר להעיר אדם מעלפנו על ידי קריאה בשמו), וכידוע שהחיות של כל דבר נמשכת בו על ידי שמו. ומאידך – השם אין לו חשיבות לאדם עצמו, והאדם זקוק לו רק בשביל הזולת שיקראנו בשמו.

זהו „כתר שם טוב”: מצד אחד יש לו לאדם את השלימות של שלשת הכתרים דתורה כהונה ומלכות, אולם ביחד עם זה הוא בתכלית הביטול והענוה. ואז הרי זה „עולה על גביהן”.

וגם ענין זה שייך לרשב״:

בשם „שמעון” יש תיבת „שם”. וברשב״ אכן היו שני קצוות הנל: מצד אחד זכה לכתר תורה (שהרי היתה תורתו אומנתו), שהוא גדול משאר הכתרים, וכולל אותם; וביחד עם זה ה’ בתכלית הביטול, כאמר״, „אנא סימנא בעלמא”.

ושני הענינים („שמעון” מלשון שמיעה וענין ה„שם” בתיבת „שמעון”) קשורים ותלויים זה בזה:

עוצם ביטולו של רשב״ גרם לכך שגם כשהגיע לדרגת ראי’ באלקות ה’ מורגש אצלו שיש דרגה נעלית יותר באלקות שהיא אצלו (לעת עתה) בבחינת „שמיעה” בלבד. ועל ידי כך הגיע לדרגות הכי נעלות – „וכתר שם טוב עולה על גביהן”.

(1) ויצא כט, לג. (2) כמארזיל (ר״ה כו, א) כיון דחזיהו כו' לא מצו לי' זכותא. (3) מ״ב. (4) שער היחוד והאמונה פ״א. (5) כמארזיל (שבת קג, א) שם משמעון. (6) לקמן פ״ו מ״ו. (7) ראה פיה״מ. (8) זח״א רכה, א. (9) משיחת ש״פ אמור תשמ״ – על פי רשימת השומעים בלבד.

